

Tantárgyi program

A tantárgy neve: Mezőgazdasági alapismeretek		Kódja: 3BAMT1MAL00000																
A tantárgy neve angolul: Agricultural Fundamentals																		
Kötelező előtanulmány(ok) megnevezése: -		Kódja: -																
Tantárgyfelelős neve: Prof. Dr. Sütő Zoltán Beosztása: egyetemi tanár Munkaviszony jellege (T - R - M): T		Szak és évfolyam: Gazdasági és vidékfejlesztő agrármérnök (BSc) alapszak I. évf., nappali tagozat Szakirány: -																
Közreműködő előadó(k): Dr. Halas Veronika Beosztása: egyetemi docens Andrássyné Dr. Baka Gabriella Beosztása: egyetemi docens		Közreműködő gyakorlatvezető(k): Dr. Nagy Zsuzsanna Beosztása: adjunktus Dr. Bónai András tanársegéd																
Heti óraszám: E: 1 Gy: 2	Számonkérés módja: Gyakorlati jegy	Kreditértéke: 4																
Összes óraszám: E: 13 Gy: 26	Félévközi ellenőrzések száma és módja: 3 db zárthelyi dolgozat																	
Oktatási cél (rövid tantárgyi program): A gazdasági és vidékfejlesztő agrármérnökök tanulmányainak kezdeti időszakában elsajátított szakmai alapismeretek szolgálják a későbbi részletes mezőgazdasági jellegű tananyag (Agrártermelés természettudományos alapjai, Növénytermesztés, Állattenyésztés) feldolgozását. A tantárgy keretében a hallgatók megismerkednek a házi állatok eredetével, domesztikációjával, a magyar állattenyésztés rövid történetével, általános állattenyésztési és takarmányozástani alapfogalmakkal, valamint a legalapvetőbb mezőgazdasági termékek ismerveivel. Feldolgozásra kerülő témák (I. blokk): mezőgazdasági alapfogalmak a genetika, valamint állatnemesítés tárgyköréből; (II. blokk): az állatok takarmányozásával kapcsolatos legfontosabb alapismeretek; továbbá néhány kiemelt állati termék (III. blokk): a tej, a tojás, a méz és a gyapjú jellemzői, az előállítás főbb ismervei.																		
A tantárgy foglalkozásainak (elmélet, gyakorlat) anyaga (ismeretkörök leírása): <table><tr><td><i>Oktatási hét</i></td><td><i>Témakör címe</i></td><td><i>Elsajátítandó ismeretek</i></td><td><i>Óraszám (1+2)</i></td></tr><tr><td colspan="4">1. E-Gy: Bevezetés a Mezőgazdasági alapismeretek c. tárgy elsajátításába. A gazdasági és vidékfejlesztő agrármérnök KKK-ja. Motiváció. A tantárgy helye és tematikája a tantárgyi struktúrában. Követelményrendszer és a félév oktatási programjának ismertetése. A gazdasági állatok eredete, származáselméletek (mono- és polifiletikus). Domesztikáció, de-domesztikáció, a házasítás centrumai. Állattartás-állattenyésztés fogalma. Filmvetítés (Spektrum, BTT Állatvédelem)</td></tr><tr><td colspan="4">2. E-Gy: A legfontosabb gazdasági állatok kor és ivar szerinti elnevezései. A faj fogalma, párosítási rendszerek, mint az állatnemesítés alapja. Tenyésztési eljárások csoportosítása. Látogatás a Tan- és Kísérleti Üzem baromfi teszttelepén.</td></tr><tr><td colspan="4">3. E-Gy: Az allélinterakciók alapesetei. A heterózis és válfajai. Az ivarhoz kötötten öröklődő tulajdonságok jelentősége. A mennyiségi tulajdonságok örökölhetősége, a realizált h²-érték. A mennyiségi tulajdonságok közötti viszonyosság (fenotípusos korreláció). Tan- és Kísérleti Látogatás a Tan- és Kísérleti Üzem nyúltelepén.</td></tr></table>			<i>Oktatási hét</i>	<i>Témakör címe</i>	<i>Elsajátítandó ismeretek</i>	<i>Óraszám (1+2)</i>	1. E-Gy: Bevezetés a Mezőgazdasági alapismeretek c. tárgy elsajátításába. A gazdasági és vidékfejlesztő agrármérnök KKK-ja. Motiváció. A tantárgy helye és tematikája a tantárgyi struktúrában. Követelményrendszer és a félév oktatási programjának ismertetése. A gazdasági állatok eredete, származáselméletek (mono- és polifiletikus). Domesztikáció, de-domesztikáció, a házasítás centrumai. Állattartás-állattenyésztés fogalma. Filmvetítés (Spektrum, BTT Állatvédelem)				2. E-Gy: A legfontosabb gazdasági állatok kor és ivar szerinti elnevezései. A faj fogalma, párosítási rendszerek, mint az állatnemesítés alapja. Tenyésztési eljárások csoportosítása. Látogatás a Tan- és Kísérleti Üzem baromfi teszttelepén.				3. E-Gy: Az allélinterakciók alapesetei. A heterózis és válfajai. Az ivarhoz kötötten öröklődő tulajdonságok jelentősége. A mennyiségi tulajdonságok örökölhetősége, a realizált h ² -érték. A mennyiségi tulajdonságok közötti viszonyosság (fenotípusos korreláció). Tan- és Kísérleti Látogatás a Tan- és Kísérleti Üzem nyúltelepén.			
<i>Oktatási hét</i>	<i>Témakör címe</i>	<i>Elsajátítandó ismeretek</i>	<i>Óraszám (1+2)</i>															
1. E-Gy: Bevezetés a Mezőgazdasági alapismeretek c. tárgy elsajátításába. A gazdasági és vidékfejlesztő agrármérnök KKK-ja. Motiváció. A tantárgy helye és tematikája a tantárgyi struktúrában. Követelményrendszer és a félév oktatási programjának ismertetése. A gazdasági állatok eredete, származáselméletek (mono- és polifiletikus). Domesztikáció, de-domesztikáció, a házasítás centrumai. Állattartás-állattenyésztés fogalma. Filmvetítés (Spektrum, BTT Állatvédelem)																		
2. E-Gy: A legfontosabb gazdasági állatok kor és ivar szerinti elnevezései. A faj fogalma, párosítási rendszerek, mint az állatnemesítés alapja. Tenyésztési eljárások csoportosítása. Látogatás a Tan- és Kísérleti Üzem baromfi teszttelepén.																		
3. E-Gy: Az allélinterakciók alapesetei. A heterózis és válfajai. Az ivarhoz kötötten öröklődő tulajdonságok jelentősége. A mennyiségi tulajdonságok örökölhetősége, a realizált h ² -érték. A mennyiségi tulajdonságok közötti viszonyosság (fenotípusos korreláció). Tan- és Kísérleti Látogatás a Tan- és Kísérleti Üzem nyúltelepén.																		

4. E-Gy: A számosállat fogalma. Ivarzás, párzás. Törzskönyvezés és a Tenyésztési Hatóság. Az állatok jelölése. ENAR.

5. E-Gy: **I. Zh. Dolgozat.** Takarmányozástani alapismereteket. A takarmányok kémiai összetétele a Weendei vizsgálati módszer szerint. Látogatás a Takarmányozástani Tanszék kísérleti állatházaiban és laboratóriumaiban.

6. E-Gy: Az egyes táplálóanyagok szerepe, valamint a takarmányok energia és fehérje (aminosav) értékelésének rendszerei.

7. E-Gy: Takarmányismeret, a takarmánytartósítás elvei.

8. Oktatási (tavaszi) szünet.

9. E-Gy: Néhány kiemelt állatfaj és hasznosítási csoport részére takarmányadag és receptura összeállítása.

10. E-Gy: **II. Zh. Dolgozat.** A tojás. Tojáshistória. A tojás felépítése, összetétele.

11. E-Gy: A tojásképző szervrendszer, a tojás képződésének folyamata. A keltetés, és az ezzel kapcsolatos alapfogalmak. Filmvetítés (Légrády Péter: Tojás az ételcsoda).

12. E-Gy: A tej. Helye a táplálkozási piramisban. A háziállatok kolosztrumának és tejének összetétele. A nyerstej minősítése. A tej komponenseinek táplálkozási értéke, valamint a tejtermékek szerepe az emberi táplálkozásban. Tejtermékek, rövid gyártástechnológia.

13. E-Gy: A méz. Jellemzése, összetétele. Méhlegelők. Kaptártípusok. A vándoroltatás jogi szabályozása. A bioméhészet feltételei. Legfontosabb méhbetegségek.

14. E-Gy: **III. Zh. Dolgozat.** A gyapjú. (A legjellemzőbb gyapjútípusok bemutatása.)

Követelmények (a félév elismerésének feltételei): Az aláírás feltétele legalább 2 zárthelyi dolgozat minimum 2,0 eredményre történő megírása. Minden dolgozathoz egy pótlási lehetőség van. Gyakorlati jegy a 3 eredményes Zh átlaga.

Kötelező irodalom:

Az elhangzott előadások anyaga és ppt-je.

Bartosiewicz L. – Dohy J. – Horn A. – Király I. – Molnár L. – Romány P. (2008): Fejezetek az állattartás és –tenyésztés történetéből (Szerk.: Csató L., tematikus összeállítás) jegyzet, Kaposvári Egyetem, Kaposvár.

Hajós L. (szerk.) (2005): A mezőgazdasági termelés gyakorlatának alapismeretei. Szaktudás Kiadó Ház Rt., Budapest.

Egyék, kiadott oktatási segédletek (tojás, tej, gyapjú, méz).

Ajánlott irodalom:

Magda S. – Marselek S. (szerk.) (2000): A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari technológia alapjai. Állattenyésztés. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest.

Schmidt J. (2003): A takarmányozás alapjai. Mezőgazda Kiadó, Budapest.

Szabó F. (szerk.) (2006): Állattenyésztéstan. Mezőgazda Kiadó, Budapest.

Horn P. (2004): Agrárgazdaság – EU kitekintéssel. In: Mindentudás Egyeteme. Vol. 2. 19-37.p. Kossuth Kiadó, Budapest.

Csapó J. – Csapó-Kiss Zs. (2002): A tej és tejtermékek szerepe a táplálkozásban. Mezőgazda Kiadó, Budapest.

2016. január 25.

Tanszékvezető aláírása:

Dr. Húth Balázs
tanszékvezető, egyetemi docens

A tantárgyfelelős oktató aláírása:

Prof. Dr. Sütő Zoltán
egyetemi tanár